وحدت و تقریب، مأموریت محوری دستگاه‌های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور است

معاون ارتباطات مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی با تأکید بر اینکه وحدت و تقریب از مهم‌ترین مأموریت‌های دستگاه‌های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور است، گفت: تحقق تمدن نوین اسلامی از مسیر وحدت آغاز می‌شود و این اصل، بنیان و اساس حرکت جهان اسلام به سوی آرمان مشترک تمدنی است.

به گزارش روابط عمومی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، علی پورمرجان، معاون ارتباطات مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی در دیدار با طلاب و معاونت های بین الملل حوزه های علمیه در استانها،با بیان اینکه وحدت و تقریب باید در کانون فعالیت‌های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور قرار گیرد، اظهار داشت: اگر از دستگاه‌های فرهنگی فعال در خارج از کشور خواسته شود مأموریت اصلی خود را در یک کلمه یا یک عبارت خلاصه کنند، پاسخ من «وحدت و تقریب» است.

پورمرجان افزود: مجمع جهانی اهل‌بیت(ع)، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، جامعه‌المصطفی العالمیه و حتی بخش مهمی از فعالیت‌های وزارت امور خارجه، در عرصه‌های مختلف با این مأموریت ارتباط دارند

و باید در مسیر تقویت وحدت و تقریب میان مسلمانان حرکت کنند.

وی با اشاره به هدف انقلاب اسلامی برای دستیابی به تمدن نوین اسلامی تصریح کرد: تحقق این آرمان در عرصه بین‌المللی از وحدت آغاز می‌شود. اگر تمدن نوین اسلامی را به مجموعه‌ای از اجزا و مؤلفه‌های مرتبط تشبیه کنیم، وحدت و تقریب، بنیان و اساس این مجموعه را تشکیل می‌دهد و بدون آن، دستیابی به هدف نهایی دشوار خواهد بود.

پورمرجان با اشاره به پیشینه تاریخی وحدت در اندیشه اسلامی گفت: موضوع وحدت و تقریب از مباحث دیرینه در حوزه‌های کلام، فلسفه، فقه و دیگر عرصه‌های اندیشه اسلامی بوده است و ریشه آن را باید در آموزه‌های قرآن کریم جست‌وجو کرد.

وی با استناد به آیه شریفه «وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا» اظهار داشت: دعوت به وحدت و پرهیز از تفرقه، از همان آغاز در متن قرآن کریم مورد تأکید قرار گرفته است. تعبیر "جمیعاً " نیز نشان می‌دهد که این دعوت، صرفاً خطاب به افراد به‌صورت جداگانه نیست، بلکه مسلمانان باید در کنار یکدیگر و به‌صورت جمعی برای تحقق وحدت تلاش کنند.

وی افزود: وحدت و تقریب در طول تاریخ اسلام، از جمله مبانی مورد توجه علمای شیعه بوده و امروز نیز با گسترش اختلافات، توسعه مرزهای جغرافیایی و افزایش انحرافات در عرصه‌های مختلف، اهمیت آن بیش از گذشته آشکار شده است.

معاون ارتباطات مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی با اشاره به روند شکل‌گیری حرکت‌های سازمان‌یافته در حوزه تقریب مذاهب اظهار داشت: تلاش‌های آیت‌ا‌ا‌لعظمی بروجردی و شیخ محمود شلتوت در مصر، از نقاط مهم تاریخ تقریب مذاهب اسلامی به شمار می‌رود؛ تلاش‌هایی که زمینه را برای گسترش رویکردهای ساختاری و سازمان‌یافته در این عرصه فراهم کرد.

وی ادامه داد: شماری از علمای شیعه در حوزه‌های علمیه قم و نجف نیز در دوره‌های مختلف به دنبال تحقق این ایده بودند. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی(ره) بارها بر ضرورت وحدت، دعوت به وحدت کلمه و پرهیز از تفرقه تأکید کردند و این موضوع به یکی از محورهای مهم گفتمان انقلاب اسلامی تبدیل شد.

پورمرجان تصریح کرد: با گذشت زمان، این رویکرد از سطح توصیه و تأکید به سمت ایجاد ساختارهای مشخص حرکت کرد و در سال ۱۳۶۹، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی به‌عنوان نهادی برای پیگیری سازمان‌یافته این هدف شکل گرفت.

وی با اشاره به تأکیدات امام خمینی(ره) و رهبر شهید بر وحدت و تقریب گفت: در سخنان و بیانات رهبران انقلاب اسلامی، نکات و آموزه‌های ارزشمندی درباره وحدت وجود دارد که می‌تواند مبنای نظری و عملی فعالیت‌های این عرصه قرار گیرد.

پورمرجان با معرفی کتابی منتشرشده از سوی پژوهشگاه مطالعات تقریبی در قم، اظهار داشت: در این اثر، مجموعه‌ای از بیانات و سخنان رهبر شهید درباره وحدت و تقریب گردآوری شده است. این مجموعه در ابتدا بیانات مربوط به سال‌های پیش از ۱۴۰۰ را در بر می‌گرفت و در ادامه، مطالب مربوط به سال ۱۴۰۰ تا زمان شهادت ایشان نیز به آن افزوده شد.

وی افزود: این کتاب مجموعه‌ای قابل استفاده برای شناخت اندیشه‌های رهبر شهید در حوزه وحدت است و می‌تواند چارچوب فکری ایشان را در این زمینه روشن کند. مطالعه این آثار برای فعالان عرصه تقریب، علما و مسئولان فرهنگی اهمیت فراوانی دارد.

معاون ارتباطات مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی با تأکید بر اینکه هدف نهایی فعالیت‌های تقریبی، دستیابی به جامعه مطلوب اسلامی و تحقق تمدن نوین اسلامی است، گفت: مجمع جهانی تقریب در این زمینه آثار و کتاب‌های متعددی با بهره‌گیری از دیدگاه اندیشمندان ایرانی و غیرایرانی منتشر کرده است که می‌تواند برای شناخت مراحل و مراتب تحقق وحدت و رسیدن به این آرمان مورد استفاده قرار گیرد.

وی با اشاره به ضرورت حرکت مرحله‌به‌مرحله به سوی وحدت افزود: کشورهای اسلامی پیش از هر چیز باید از تعرض و درگیری با یکدیگر دست بردارند، در برابر دشمن مشترک در کنار هم قرار گیرند و از یکدیگر حمایت کنند.

پورمرجان ادامه داد: با نگاهی به شرایط امروز جهان اسلام، می‌توان گستردگی اختلافات و پراکندگی میان جوامع اسلامی را مشاهده کرد. هنگامی که از مراتب وحدت سخن می‌گوییم، در واقع در پی ترسیم مسیری عملی هستیم که باید گام‌به‌گام طی شود تا زمینه دستیابی به همگرایی گسترده‌تر فراهم آید.

وی تأکید کرد: تحقق وحدت تنها به توافق‌های سیاسی محدود نمی‌شود، بلکه جوامع و دولت‌های اسلامی باید از ظرفیت‌ها و امکانات موجود خود به‌صورت هم‌افزا استفاده کنند. تا زمانی که کشورهای اسلامی توانمندی‌ها و منابع خود را در کنار یکدیگر قرار ندهند، دستیابی به وحدت پایدار و حرکت به سوی تمدن نوین اسلامی با دشواری مواجه خواهد بود.

پورمرجان با اشاره به تأکید رهبر شهید بر جایگاه وحدت در آموزه‌های اسلامی اظهار داشت: وحدت، فریضه‌ای الهی و اصلی قطعی در قرآن کریم است و نباید آن را اقدامی سلیقه‌ای یا صرفاً سیاسی تلقی کرد.

وی با اشاره به برخی شبهات مطرح‌شده علیه تشیع در خارج از کشور گفت: یکی از ادعاهایی که در برخی محافل مطرح می‌شود، این است که تأکید شیعیان بر وحدت و تقریب، موضوعی برآمده از ملاحظات سیاسی و نه مبانی دینی است؛ در حالی که مراجعه به منابع و مبانی قرآنی نشان می‌دهد وحدت، ریشه‌ای عمیق در آموزه‌های اسلامی دارد و یک دستور دینی است.

وی افزود: وحدت همچنین راهی برای بهره‌گیری از ظرفیت‌های جهان اسلام است. اگر جمعیت مسلمانان جهان را بیش از یک‌ونیم میلیارد نفر در نظر بگیریم، روشن است که هم‌افزایی توانمندی‌های مادی و معنوی این جمعیت چه ظرفیت بزرگی برای پیشرفت جوامع اسلامی و ایفای نقش مؤثرتر آنان در جهان ایجاد می‌کند.

معاون ارتباطات مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی با اشاره به تجربه فعالیت‌های فرهنگی در خارج از کشور اظهار داشت: اگرچه مسلمانان جمعیت قابل‌توجهی در جهان دارند، اما در بسیاری از مناطق، پراکندگی و فاصله میان آنان آشکار است. در برخی جوامع، افرادی خود را مسلمان می‌دانند، اما شناخت کافی از مبانی اسلام، مفهوم وحدت و ضرورت آشنایی با مذاهب اسلامی ندارند.

وی افزود: یکی از مسئولیت‌های مهم فعالان فرهنگی، مبلغان، روحانیون، رایزنان و نمایندگان جمهوری اسلامی ایران، چه در داخل و چه در خارج از کشور، آشنا ساختن مسلمانان با مبانی وحدت و تقریب است. این مسئولیت در مناطقی که شناخت دینی و آگاهی نسبت به مشترکات اسلامی محدود است، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند.

پورمرجان تصریح کرد: تجربه حضور در خارج از کشور نشان می‌دهد که صرف مسلمان‌بودن، لزوماً به

معنای برخورداری از شناخت کافی نسبت به هویت اسلامی یا اعتقاد عملی به وحدت نیست. ازاین‌رو، تبیین مبانی مشترک و تقویت آگاهی دینی باید بخشی از فعالیت‌های مستمر دستگاه‌های فرهنگی باشد.

پورمرجان در ادامه، با اشاره به تجربه‌ای از حضور خود در واتیکان و گفت‌وگو با یکی از کاردینال‌های مسیحی درباره گفت‌وگوی ادیان، اظهار داشت: در آن دیدار، یکی از کاردینال‌ها این پرسش را مطرح کرد که چرا در جهان اسلام تا این اندازه از اختلاف و وحدت سخن گفته می‌شود و آیا تکرار این موضوعات خود به برجسته‌شدن اختلافات منجر نمی‌شود؟

وی افزود: در پاسخ توضیح دادم که تأکید بر وحدت، ریشه در مبانی دینی ما دارد و به معنای نادیده‌گرفتن اختلافات اعتقادی نیست؛ بلکه هدف، تقویت همکاری بر اساس اصول و مشترکات است.

پورمرجان ادامه داد: آن کاردینال با اشاره به تنوع شاخه‌های مسیحیت کاتولیک در جهان، از وجود بیش از ۳۰۰ شاخه سخن گفت و اظهار داشت که در بسیاری از موارد، رهبران و روحانیون این شاخه‌ها علیه یکدیگر موضع‌گیری نمی‌کنند. این گفت‌وگو پرسشی مهم را پیش روی ما قرار می‌دهد که چرا در جهان اسلام، اختلاف میان مذاهب گاه به تقابل و تخریب متقابل می‌انجامد.

وی با اشاره به عوامل مختلف بروز این وضعیت تصریح کرد: یکی از عواملی که باید مورد توجه قرار گیرد، تلاش برخی قدرت‌ها و جریان‌های بیرونی برای ایجاد تفرقه در جهان اسلام است؛ زیرا اختلاف و پراکندگی می‌تواند زمینه تحقق اهداف آنان را فراهم کند.

پورمرجان خاطرنشان کرد: رهبران انقلاب اسلامی بر این نکته تأکید داشته‌اند که دعوت به وحدت و تلاش برای تحقق آن، از مأموریت‌های اساسی علمای اسلام است و باید در شمار اولویت‌های اصلی آنان قرار گیرد.

معاون ارتباطات مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی با اشاره به یکی از تأکیدات رهبر شهید درباره چگونگی تبیین اعتقادات مذهبی اظهار داشت: تلاش برای اثبات مذهب خود، اقدامی درست و قابل دفاع است؛ اما این مسئله نباید به معنای اجبار دیگران به پذیرش یک مذهب یا تبدیل پیروان سایر مذاهب به شیعه تلقی شود.

وی افزود: یکی از شبهاتی که در خارج از مرزهای ایران مطرح می‌شود، این ادعاست که جمهوری اسلامی

ایران در پی شیعه‌کردن همه مسلمانان جهان است؛ در حالی که تبیین درست اعتقادات و ارائه مبانی علمی و عقلانی تشیع، با چنین رویکردی تفاوت اساسی دارد.

پورمرجان تأکید کرد: تشیع از ظرفیت‌های عقلانی و استدلالی قابل‌توجهی برخوردار است و می‌توان مبانی اعتقادی آن را در فضایی علمی، منطقی و به دور از اجبار تبیین کرد تا مخاطب خود با مطالعه و بررسی، به شناخت و نتیجه‌گیری برسد.

وی در پایان این بخش از سخنان خود خاطرنشان کرد: وحدت به معنای برادری و همکاری میان مسلمانان با حفظ عقاید و هویت‌های مذهبی آنان است؛ نه اینکه پیروان یک مذهب الزاماً به مذهب دیگری تغییر مذهب دهند. تغییر مذهب، در صورت وقوع، باید انتخابی آگاهانه و مبتنی بر مطالعه و اختیار فرد باشد.